

PROVIANTNÉ ZABEZPEČENIE PRESUNOV NA VEĽKÉ VZDIALENOSTI

Proviantné zabezpečenie presunov na veľké vzdialenosti, zvlášť niekoľkodňových presunov z hľadiska splnenia úloh a ich cieľov má dôležité miesto v systéme tylového zabezpečenia. Je dôležitým článkom materiálneho zabezpečenia, musí byť vykonávané denne a má priamy vplyv na fyzický, zdravotný a morálny stav vojsk. Za pochodu má určité zvláštnosti.

Sám pohyb prípravu stravy komplikuje. Prostriedky proviantnej techniky nie vždy sa dajú plne využiť na prípravu hodnotnej a pestrej stravy za pochodu. Na veci nič nemení ani fakt, že do používania vo vojskách sme zaviedli nové automobilové kuchyne POKA 3/1. Tieto totiž nie sú všade a na všetkých stupňoch predpísané.

Podobne u chleba, ktorý predstavuje rozhodujúcu časť dennej dávky potravín, je jeho výroba pri presunoch na veľké vzdialenosti téměř vylúčená a bude treba hľadať zdroje úhrady na teritóriu. To je časť problémov, ktoré z hľadiska zabezpečenia presunov na veľké vzdialenosti si uvedomujeme.

Ďalšie problémy sú v objektívnych podmienkach služby daných napr. časom potrebným na ohriatie vody do bodu varu, časom potrebným na uvarenie potravín (u mäsa je to 2–2,5 hodny). Tento moment je zvlášť dôležitý s prihliadnutím k plánovaným zastávkam a odpočinkom. Z tohto pohľadu teda vychádza, že počas presunu (z časového hľadiska) ťažko bude vždy zabezpečiť prípravu a výdaj plnohodnotnej teplej stravy presunujúcim sa jednotkám 3× denne. Príprava stravy sa musí orientovať na obdobie relatívneho po-

koja a na začiatok a koniec celodenného pochodového výkonu. Podľa môjho názoru úroveň proviantného zabezpečenia bude značne ovplyvňovaná rozhodnutím veliteľa pre presun, jeho celkovou organizáciou a jeho realizáciou. Preto musíme pri proviantnom zabezpečení presunu na veľké vzdialenosti rešpektovať uvedené objektívne skutočnosti, poznať ich a dodržať nasledujúce **zásady**:

- zabezpečiť prípravu a výdaj najmenej 2 teplých jedál denne s dostatkom teplých nápojov a časťou dennej dávky v studenom stave a vodičov vybaviť osviežujúcimi potravinami,

- pred začatím presunu vydať výdatnú teplú stravu včas, aby ešte v starom priestore bolo možné začať prípravu ďalšieho teplého jedla. Počas zastávok vždy pokračovať v príprave jedla, aby po zaujatí priestoru denného odpočinku ešte pred začiatkom odpočinku vodičov bolo ju možné dokončiť a vydať,

- stravu pripravovať organickými hospodárskymi družstvami (na čo pri tvorbe pochodových zostáv prihliadať),

- počas presunu pripravovať výdatnú, jednoduchú, zväčša tekutú stravu s možnosťou udržiavania jej teploty po dlhší čas.

Stupeň	Zásoby						Úhrada					
	cestovné	pohyblivé					zvýšené KDP, chlieb, MK	čerstvé mäso	mäsová konz.	chlieb	such.	chl. múka
		DDP	NDP	KDP	spolu	úhrnom						
Vojak – osádka			1	1	2	2	1—2			1	1	
HV – prápor	2	1		2	3	5		3		2	2	
Plukovný sklad		1			1	1			1	1		
Zväzkový sklad		1		1	2	2		1	1	1	1	2
Spolu	2	3	1	4	8	10	1—2	4	2	5	4	2

(Pôjde prevažne o silné mäsové vývary, gulášové jedlá a jednoduché prívarky, na čo využívať konzervy, predpripravované potraviny, ktoré podstatne znižujú čas potrebný na tepelnú úpravu stravy. V súčasnosti sa veľmi dobre osvedčili pohotovité potraviny typu ALIMA — veľkoobjemové konzervy s hotovými jedlami, ktorých príprava netrvá viac ako 45 minút),

— pri kombinovaných presunoch treba zabezpečiť členenie hospodárskych družstiev na osi a železniciu tak, aby boli zabezpečené všetky presunujúce sa jednotky po stránke stravovania na všetkých pochodových osiach.

Presun vždy začať s plnými pohyblivými zásobami, zvýšenými o cestovné zásoby, ktoré pri niekoľkodňových presunoch dopĺňovať v určených priestoroch podľa nariadenia nadriadeného. Starostlivosťou teritória doplniť útvary tak, aby pred jeho opustením mali predpísané zásoby. Podľa súčasnej skladby predpísaných zásob proviantu (v období po zmobilizovaní) sme schopní zabezpečiť sa bez doplnenia na 5 dní presunu, vrátane konzumu časti pohyblivých zásob. Aby sa zachovala ich skladba do doby zasadenia pri presunoch na vlastnom území, treba predpokladať dopĺňovanie zásob starostlivosťou teritoriálnych orgánov, vrátane chleba.

Zásoby treba pred začatím presunu priblížiť do hospodárskych výdajní. V závislosti od situácie a dĺžky presunu sa môžu u útvarov z rozhodnutia nadriadeného veliteľa vytvárať zvýšené zásoby proviantu s dôrazom na vojaka a osádku najmenej o 1 až 2 dávky chleba a KDP, 1 až 2 dávky mäsových konzerv. Osádky tankov, vozidiel vybaviť nádobami s teplým nápojom.

Možná skladba zásob pri presunoch na veľké vzdialenosti — pozri **tabuľku**.

Pred začatím každého presunu naplniť všetky prostriedky pre skladovanie a prepravu vody preverenou, nezávadnou pitnou vodou. V novom priestore ženíjnym vojskom vyhľadať včas nové zdroje vody. Uzavieracie technické hliadky vybaviť zásobami KDP s čajom, zálohou stravovacích talónov a pre jednotlivé osádky porúčaných vozidiel a jednotlivcov presunujúcich sa za hlavnými silami využívať pre zabezpečenie stravovania etapné stanice zriaďované radami obchodu KNV, vo frontovom pásme cestným vojskom. Nám sa osvedčilo pri väčších cvičeniach tiež organizovať zo síl a prostriedkov okruhu pohyblivých stravovacích staníc, ktoré sa pohybovali po určených komunikáciách na konci pochodového prúdu zväzku a poskytovali osádkam a jednotlivcom teplý nápoj a najmenej jedno teplé jedlo.

Přeskupení vojsk a úkoly jejich přípravy k přesunům

*Redakčně zpracovaný a zkrácený článek armádního generála
P. G. Luševa, uveřejněný v sovětském časopise „Vojennaja
mysl“ č. 1/1983.*

Sovětská vojenská věda v letech druhé světové války úspěšně řešila jeden z nejdůležitějších problémů vojenského umění — vytvoření úderných uskupení v omezené době a zabezpečení rozhodující převahy nad nepřítelem v silách a prostředcích na směru hlavního úderu, a to po uskutečnění rozsáhlého přeskupení vojsk. To umožňovalo vést silné údery na vojska v obraně, zvyšovat úsilí v průběhu útoku a rozhodným způsobem jej rozvíjet do velké hloubky a ve vysokých tempích.

Přeskupení, v závislosti na cílech a rozsahu operací, mohou být řešena různými způsoby:

- přesunem vojsk v úplné sestavě na organických dopravních prostředcích a bojových vozidlech, tzn. pochodem,
- přepravou vojsk po železnici, po vodě a vzduchem,
- kombinovaným přesunem — těžká technika a prostředky materiálně technického zabezpečení po železnici a po vodě, všechny ostatní síly a prostředky na vozidlech.

Bojové zkušenosti svědčí o tom, že v průběhu přípravy a vedení operací zaujímaly přesuny svazků a svazů pochodem největší část opatření. Bez ohledu na některé záporné jevy (zvýšené opotřebování techniky, značná spotřeba motohodin a materiálních prostředků, únava vojsk, zvláště řidičů atp.) byl tento způsob nejefektivnější. Zabezpečoval přemístění vojsk na značné vzdálenosti v poměrně krátké době, napomáhal uchování jejich organizační celistvosti a udržování patřičné bojové pohotovosti svazků a útvarů v jakémkoli období přesunu. To umožňovalo vojskům v krátké době se přemísťovat, rozvíňovat se a zahajovat sražení (boj) z chodu (z pochodu).

Velká vlastenecká válka obohatila sovětské vojenské umění cennými zkušenostmi z organizace a uskutečnění pochodu na velké vzdálenosti. V mnoha směrech si uchovávají svou aktuálnost i v současné době. Příprava a provedení přesunů na vozidlech v soudobých podmínkách bude mít ovšem nemálo zvláštností, které je nutno brát v úvahu při výcviku vojsk.

□

Pochod je organizovaný přesun vojsk v pochodových proudech na dopravních prostředcích, bojových vozidlech nebo pěš-

ky, jehož cílem je dosáhnout stanoveného prostoru (čáry) včas a v plné bojové pohotovosti k plnění bojového úkolu.

V důsledku vývoje vojenství, růstu technického vybavení a pohyblivosti armád neustále narůstal rozsah přesunu vojsk pochodem. V nejširší míře byl pochod uplatňován v letech Velké vlastenecké války. Neexistovala prakticky ani jedna velká operace, v rámci jejíž přípravy a vedení by nebyly uskutečněny pochody. Byly jednou z důležitých součástí operací a spolu s dalšími faktory jim dodávaly vysokou manévrovost, velký prostorový rozmach a vysoká tempa bojové činnosti. Nezbytnost vytvoření určitých uskupení vojsk na zvolených směrech, změna směrů hlavních úderů a dynamické rozvíjení operačně taktické situace nevyhnutelně vyžadovaly potřebu přemísťovat vojska jak v období přípravy operací, tak i v průběhu jejich vedení.

Analýza řady operací (bojů), vedených vševojskovými svazy (svazky) v prvním a nejtěžším období války, svědčí o tom, že z celkové doby na jejich uskutečnění připadlo asi 30–35 % na aktivní bojovou činnost, 25–30 % na obnovení bojeschopnosti, vytváření nových svazků a útvarů a odpočinek vojsk a přibližně 40 % na přesuny vojsk pochodem.

V dalších obdobích, v důsledku růstu technického vybavení a širokého využívání automobilní dopravy, značně se zvýšil podíl přesunů střeleckých svazků a útvarů pochodem.

Tanková a mechanizovaná vojska s velkými bojovými možnostmi a pohyblivostí uskutečňovala pochody mnohem častěji a převážně k rychlému vyjití k čarám zasažení do sražení k rozvíjení útoku do hloubky nebo vedení protiúderů. Více jak 50 % doby aktivní bojové činnosti tankových a mechanizovaných sborů připadlo na pochody. Na jejich uskutečnění byla zapotřebí značná část spotřeby motohodin tanků, v některých případech až 70 %.

Pochody byly důležitým způsobem zabezpečení úspěšného plnění určitých taktických, operačních nebo strategických úkolů v útočných a obranných operacích. S jejich využitím bylo dosahováno rychlého soustředění vojsk k vytvoření úderných uskupení na hlavních a jiných směrech, přenesení hlavního úderu z jednoho směru na druhý, perspektivnější. Bylo zabezpečováno rozvíjení úspěchu nebo odrazení protiúderů, upravení dobytých čar v útočné operaci, včasné vedení protiúderů v obraně, ochrana odkrytých boků vojsk, vyvedení svazků a svazů do zálohy i plnění dalších úkolů.

Zkušenosti z uskutečnění pochodů svazy a svazky na velké vzdálenosti, získaných v letech Velké vlastenecké války, může být

tvůrčím způsobem využito v soudobé praxi přípravy velitelů, důstojníků štábů a vojsk jednotek, útvarů a svazků. Těchto zkušeností je nezbytné využívat s přihlédnutím k novým podmínkám a způsobům přípravy a vedení operací, k rostoucím možnostem zbraní a bojové techniky.

Hromadné zavedení jaderných zbraní do výzbroje ozbrojených sil řady států a neustálé nebezpečí jejich překvapivého použití ze strany agresora měly za následek podstatné změny v názorech na charakter i způsoby přípravy a vedení soudobých operací. Prudký růst jejich rozmachu, vysoká dynamika a neustálý boj o získání iniciativy vyžadují principiálně nový přístup k mnoha otázkám, spojeným s přesunem velkého množství vojsk. Mezi ně patří vytvoření silných úderných uskupení, zvyšování úsilí v průběhu operací, obnovení bojeschopnosti svazků a útvarů, které utrpěly ztráty jadernými údery nepřítelů, doplnění spotřebovaných materiálních prostředků, všestranné zabezpečení vojsk atd. Je zcela zřejmé, že tyto úkoly mohou být včas splněny po přesunu záloh z hloubky, po přeskupení různého druhu nebo manévrem silami a prostředky.

Přeskupení vojsk v podmínkách vedení války s použitím soudobých zbraní budou uskutečňována v mnohem složitějších podmínkách: zcela nebo částečně mohou být vyřazeny mnohé důležité dopravní (zvláště železniční) uzly, velké mosty, zdymadla a letiště. Použití jaderných zbraní, nových silných a velmi přesných druhů klasické munice může vést k nebezpečí zmaření přepravy vojsk po železnici. Kapacita všech druhů dopravy se může podstatně snížit již od prvních hodin války.

V takové situaci nabývají na zvláštním a důležitém významu přesuny vojsk pochodem a automobilní přepravy nákladů. Zabezpečují vyšší pohyblivost vojsk a týlu, jejich menší zranitelnost údery nepřítelů ve srovnání s jinými způsoby přeskupení a přeprav. Síť silničních komunikací může být obnovena v kratší době než např. železniční spoje. Zabezpečuje i možnost obíždět pásem rozboření, zamoření, požárů a zátop.

Sovětské vojenské umění považuje mobilnost vojsk za jeden z nejdůležitějších faktorů k dosažení úspěchu v operacích. Umožňuje v krátké době vytvářet uskupení vojsk ke zničení nepřítelů v útoku nebo k vedení protiúderů (protiztečí) v obraně, napomáhá snížení ztrát po nepřátelských jaderných a palebných úderech.

Rozhodné rozvíjení útočné operace bylo vždycky jedním z ústředních problémů vojenského umění. Na zvláštním významu

nabyl v soudobých podmínkách. Souvisí to především s tím, že mobilita vševojskových svazků a svazů není možné žádným způsobem srovnávat s minulou válkou. V současné době mají k dispozici nejmodernější bojovou a dopravní techniku s vysokými takticko-technickými možnostmi, které umožňují uskutečnit pochody s maximální rychlostí a na velké vzdálenosti, dosáhnout stanovených prostorů nebo určených čar rozvinování včas, v úplné sestavě a bojové pohotovosti.

Praxe operační a bojové přípravy štábů a vojsk svědčí o tom, že soudobé prostředky přesunu mají značné rezervy pro uskutečnění manévru vojsky, silami a prostředky ve velkém rozsahu a pro získání času. Cvičení „Západ-81“ např. potvrdilo, že svazky a útvary mohou uskutečnit přesuny s rozsáhlým použitím organických automobilních dopravních vozidel, tahačů a dalších dopravních prostředků k přepravě tanků, bojových vozidel pěchoty, samohybných děl, prostředků PVO a jiných druhů zbraní a bojové techniky, kromě toho i různých nákladů o velkých rozměrech a materiálně technických prostředků.

Takticko-technické možnosti zavedené bojové a dopravní techniky do výzbroje vojsk jim umožňují uskutečňovat přesuny pochodem nepřetržitě ve dne v noci ve složitých silničních a meteorologických podmínkách na velké vzdálenosti, s vysokou rychlostí, včas dosáhnout stanovených prostorů v plné bojové pohotovosti k plnění určených bojových úkolů. Proto je odůvodněné tvrdit, že úloha pochodu v soudobých operacích ve srovnání s minulými válkami značně vzrostla. Pochody se staly nedílnou součástí boje a operace. Jejich vliv na úspěch bojové činnosti bude tím větší, čím vyšší bude rychlost a utajení přesunu svazků a svazů, dokonalejší jejich organizační struktura, lepší palebná a technická příprava vojsk i jejich příprava k přesunům, pevnější kázeň, vyšší bojová, morálně politická a psychologická úroveň i tělesná otužilost vojsk, a konečně pevnější velení.

Narůstání úlohy pochodu v soudobých operacích má za následek i zvyšování požadavků na přípravu vojsk k přesunům. Mezi hlavní patří:

- pečlivé plánování pochodu a všestranná příprava útvarů a svazků i dopravních prostředků,
- včasná organizace a vedení průzkumu,
- příprava a udržování pochodových os v neustálé pohotovosti,
- plné využití pochodových možností vojsk,

— organizace spolehlivé PVO svazků a útvarů i hlavních objektů na komunikacích,

— všestranné zabezpečení, přesná pořádková služba a regulace pohybu vojsk, pevné a nepřetržitě velení během pochodu.

Požadavky na pochod neustále narůstají, rozsah opatření k jeho organizaci a provedení se zvětšuje v důsledku vývoje prostředků ozbrojeného zápasu. Tak v podmínkách použití zbraní hromadného ničení nepřítel budou muset velitelé, štáby a orgány týlu dodatečně řešit úkoly k překonání zatarasených úseků a čar na pochodových osách, k překonání zvláště velkých vodních překážek a těžko průchodných úseků terénu, prostorů rozboření, rozsáhlých pásem zamoření a požárů, k vybudování sítě komplexních základů materiálně technického zásobování na pochodových osách, především pohonnými hmotami a mazadly.

Vyšší požadavky jsou kladeny v současné době na zabezpečení utajení přesunů vojsk pochodem. V letech minulé války bylo utajení dosahováno takovými známými způsoby, jako jsou využívání podmínek noci a omezené viditelnosti, maskování pochodových os, bojové techniky a vojsk, imitace, demonstrační činnost a dezinformace.

V soudobých podmínkách, kdy pravděpodobný nepřítel má k dispozici vysoce efektivní průzkumné prostředky (vzdušné, kosmické, radiotechnické, optickoelektronické a jiné), které umožňují na velkou vzdálenost a s velkou přesností zjišťovat jednotlivé objekty a cíle, je značně složitější uskutečňovat utajené přesuny velkých uskupení vojsk. Tato okolnost podmiňuje nezbytnost přijmout efektivní protipatření, projevovat vysoké umění velitelů a štábů při organizaci a nepřetržitě působení celého komplexu opatření v boji s průzkumem nepřítel, maskovat vojska a objekty podle jednotného plánu, který je těsně sladěn s celkovým zámyslem přeskupení.

Výjimečně velký význam má kvalitní příprava jednotek, útvarů, svazků a svazů k přesunům v celku. Všeestrannější znalost nových podmínek uskutečnění pochodu, vysoké organizátorské schopnosti velitelů a štábů při přípravě přesunů vojsk na velké vzdálenosti, jejich umění pevně vést vojskům, hluboké znalosti možností bojové a dopravní techniky i dovedné její zvládnutí — to vše je spolehlivou zárukou nejen úspěšného dosažení cílů pochodu, ale i efektivnějšího splnění úkolů v boji a operaci.

Příprava k přesunům zaujímá jedno z nejdůležitějších míst v celkovém systé-

mu operační a bojové přípravy vojsk a štábů a je nejdůležitější součástí jejich polního výcviku. Zejména na taktických cvičištích, tankodromech, autodromech, cvičištích a střelnicích ve složitě situaci, ve dne v noci zdokonaluje se odborné mistrovství důstojníků, praporčíků, poddůstojníků a vojáků. Při procvičování komplexních témat z taktiky, palebné a technické přípravy i jiných předmětů výcviku osvojují si soudobou bojovou techniku a zbraně, zvládají mistrovství řízení tanků a bojových vozidel pěchoty, obrněných transportérů a automobilů, zdokonalují svou fyzickou vytrvalost a bojové sladění jednotek a útvarů. Velitelé a důstojníci štábů a služeb se kromě toho v polních podmínkách zdokonalují v umění a návycích organizace pochodů v omezené době, jejich všestranného zabezpečení a dovedného vedení proudů na pochodu.

Příprava k přesunům musí být organizována a prováděna ve dvou vzájemně spojených směrech: příprava velitelů a orgánů velení, příprava jednotek, útvarů a svazků. Její úspěch závisí v první řadě na různorodé přípravě a odborné kvalifikaci důstojnického sboru. Především na jeho mistrovství, velitelské vyzrálosti a náročnosti zcela závisí kvalitativní splnění všech účelných a výchovných úkolů.

Hlavním a neustálým úkolem přípravy generálů a důstojníků operačních orgánů velení, velitelů svazků, útvarů a jejich štábů k přesunům je vytváření a rozvíjení pevných praktických dovedností a návyků při zabezpečování vysokého stupně pohotovosti vojsk, orgánů velení, bojové a dopravní techniky k překvapivému uskutečnění pochodů na velké vzdálenosti ve stanovené době a k zahájení boje z chodu. Toho je dosahováno dobře organizovanou odbornou přípravou generálů a důstojníků všech kategorií. Přitom prvořadý význam má hluboké studium požadavků řádů, dokumentů a teoretických zásad organizace a uskutečnění pochodů, bojových a pochodových možností vojsk na plánovaných velitelských zaměstnáních a v průběhu samostatné přípravy.

Generálové a důstojníci operačních orgánů velení v průběhu operační přípravy musí systematicky zdokonalovat své praktické návyky při hodnocení situace, zpracování přesných propočtů pochodu, přijetí rozhodnutí, plánování pochodu svazu na velké vzdálenosti, doručení úkolů vojskům, plnění praktických opatření při jejich přípravě k pochodu, organizaci stranickopolitické práce, všestranném zabezpečení a vedení vojskům při přípravě a v průběhu pochodu.

Hlavní místo v přípravě velitelů a důstojníků štábů svazků, útvarů a jednotek k přesunům musí mít jejich hluboké studium organických zbraní a bojové techniky, provozních, pochodových a bojových kvalit, pravidelnosti a rozsahu technické obsluhy, dále organizace všech druhů zabezpečení pochodu a zvláště doplnění techniky a oprav v průběhu přesunu vojsk. Zájem o zdokonalování technické přípravy důstojníků vyžaduje v první řadě další zvyšování efektivnosti praktických zaměstnání bezprostředně na materiální základně v polních podmínkách: na tankodromech a autodromech, cvičištích a v parcích. Je nezbytné důrazně se domáhat toho, aby každý důstojník uměl výtečně řídit bojová vozidla a ničit cíle prvním výstřelem, znal a odborně ošetřoval techniku, byl třídílní specialistou, mistrovsky ovládal metodiku organizace a vedení zaměstnání s jednotkami v technické a palebné přípravě a při řízení bojových vozidel. Růstu technické kultury důstojníků ve značné míře napomáhají plánovaná zaměstnání technické přípravy v těsném spojení s dalšími opatřeními, která směřují ke zdokonalování jejich odborného mistrovství.

Při plnění úkolů přípravy velitelů a štábů k přesunům má rozhodující význam operačně taktická příprava, která musí neustále přispívat ke zdokonalování jejich znalostí a praktických návyků v souladu s vědeckotechnickými výsledky, soudobou úrovní a perspektivami vývoje vojenské teorie a praxe.

Nejvyšší školou prověrky a zdokonalování praktických návyků velitelů, štábů a vojsk vždycky byly a zůstávají polní zaměstnání a cvičení různého rozsahu. V průběhu skupinových cvičení, taktických lekcí a válečných her v terénu, velitelsko-štabních a taktických cvičení, zpravidla na komplexní témata, musí velitelé a štáby důkladně zvládnout mistrovství organizace pochodů v různých podmínkách operačně taktické situace, osvojit si návyky rychle a přesně připravovat propočty na základě charakteru terénu, válečnických, konkrétních zvláštností terénu, roční doby, počasí a jiných faktorů.

Ze zkušeností vyplývá, že plánování přesunů pochodem je nutné uskutečňovat tak, aby byly nejen efektivně využity dopravní prostředky a pochodové možnosti svazků a útvarů, ale i zabezpečena pohotovost vojsk k rozvinutí a zahájení boje z chodu.

Abý zaměstnání a zvláště cvičení byla co možná nejpoučnější, je nutné všemi prostředky se snažit vytvářet složitou, neobvyklou dynamickou a rozpornou situaci,

kteřá bude od důstojníků vyžadovat současně s přijetím účelného rozhodnutí i důraznost a houževnatost při jeho uskutečnění, určitý projev rozumné iniciativy a zdůvodněné riskování, dále provedení dovedného manévru silami a prostředky v zájmu bezpodmínečného splnění stanoveného úkolu. Kritickou a napjatou situaci, spojenou s plněním překvapivě vzniklých úkolů, je nezbytné vytvářet v neaktivnějších obdobích pochodu, při překonávání různých zatarasených čar, pásem rozsáhlého rozboření, radioaktivního, chemického a bakteriologického zamoření, v době přemísťování míst velení apod. Všechno to klade velkou zodpovědnost na velitele a štáby všech stupňů z hlediska včasného přijetí rozhodnutí a vysoké organizovanosti při plnění nezbytných opatření.

Umění velet vojskům na pochodu je zapotřebí učit především v podmínkách hromadného použití jaderných zbraní nepříteli, letectva a prostředků radioelektronického boje, přísného omezení provozu rádiových prostředků, velkých ztrát živé síly a bojové techniky, narušení nejdůležitějších článků systému velení. V této situaci je nepřijatelná celá řada tradičních způsobů velení vojskům za pochodu na velké vzdálenosti. To vyžaduje od cvičících hledat nové způsoby velení vojskům a v průběhu přeskupení řešit otázky obnovení bojovosti svazků, útvarů a orgánů velení, odstraňování následků použití jaderných zbraní nepříteli, obnovení pochodových os, především na zatarasených čarách, vyvedení vojsk na nové pochodové osy nebo objížďky a další. V podobné situaci je nutné učit důstojníky dovednému využívání pohyblivých prostředků velení, především vzdušných velitelských stanovišť, ve dne v noci, učit i průběžnému používání sil pořádkové služby a regulace pohybu vojsk.

Při plánování pochodu je účelné předvídat různé varianty vyčlenění operačních skupin, schopných převzít a prakticky velet vojskům na odloučených směrech a důležitých čarách, kromě toho i velet přesunům vojsk celého svazu po dobu, potřebnou k obnovení bojovosti jeho hlavních míst velení.

Umění velitelů a štábů velet vojskům za pohybu musí být spojeno se zdokonalováním návyků orientovat se v neznámém terénu, při maskování proudů, průzkumu pochodových os, vedení boje se vzdušnými výsadky a diverzními skupinami nepříteli a při plnění dalších náhle vzniklých úkolů.

Zvláštní pozornost je nutné věnovat přípravě důstojnického a poddůstojnického sboru útvarů a jednotek k nočním pocho-

dům, které budou v současných podmínkách nejčastějším jevem. Musí získat pevné návyky při orientaci v noci, dovedně používat přístrojů pro vidění v noci, navigačního systému a vedení boje s analogickými prostředky nepříteli.

Růst podílů techniky s vysokými bojovými a manévrovými kvalitami je bezesporu spolehlivým materiálním základem zvyšování pochodových možností svazků a útvarů. Tempo pochodu závisí nejen na takticko-technických datech vozidel a úrovni přípravy velitelů a štábů, ale i na stupni vycvičenosti vojsk, jejich morálně politických a psychologických kvalitách. Naučit se maximálně využívat techniky — to je program konkrétní činnosti pro každý vojenský kolektiv, hlavní orientační bod při zdokonalování přípravy jednotek a útvarů a svazků k přesunům.

Soudobá vojenská technika je kolektivní jak principem použití, tak provozu a ošetřování. V této souvislosti nabývá na velkém významu formovat u všech vojáků nezbytné praktické návyky, které zabezpečují technicky dokonalý provoz a udržování svěřených bojových vozidel a zbraní v neustále pohotovosti. Proto je velmi důležité v průběhu technické přípravy a při každodenním provozu vozidel naučit osádky kvalitně ošetřovat techniku ve stanovených časových normách, rychle zjišťovat a odstraňovat vzniklé závady, s jistotou seřizovat zaměřovací mechanismy atp.

Výcvik řidičů bojových, dopravních a jiných vozidel je jedním z hlavních úkolů přípravy vojsk k přesunům. Skládá se z technické přípravy a praxe řízení bojových vozidel. Komplexně je řešen na zaměstnáních taktické a palebné přípravy i v některých jiných předmětech výcviku.

Na zaměstnáních technické přípravy s řídiči je velmi důležité neomezovat se studiem konstrukce agregátů, mechanismů, uzlů a vozidel v celku. Neméně význam má získání pevných návyků při udržování techniky na vysokém stupni pohotovosti k bojovému použití, při maximálním využívání jejich pochodových možností a mistrovském řízení bojových vozidel ve složitých silničních a klimatických podmínkách.

Příprava řidičů k přesunům je nerozlučně spjata s dalším zvyšováním efektivnosti jejich výcviku při řízení bojových vozidel. Důležitým směrem v této práci, který má bezprostřední vliv na ekonomiku učební doby, je komplexní využívání různých učebních a výcvikových prostředků.

Velmi účinné při výcviku vojáků v řízení jsou např. trenažéry řidičů tanků a bojových vozidel pěchoty, řidičů obrněných

transportérů a automobilů. Jsou vybaveny prostředky imitace pohybu a tak napomáhají hlubšímu naučení a praktickému osvojení si pravidel a techniky řízení vozidel v nejsložitějších podmínkách terénu, umožňují značně zkrátit celkovou dobu na přípravu řidičů a hospodárně využívat motorů. Zkušenosti z bojové přípravy ukazují, že nácviky na soudobých trenažérech do zahájení praktického řízení zabezpečují kvalitní praktické návyky při zvládnutí hlavních zásad řízení vozidla a efektivnější přípravu cvičících ke splnění cvičení při řízení bojových vozidel na tankodromech a uskutečnění pochodů v sestavě jednotek.

Rychlého růstu mistrovství řidičů a zvýšení úrovně přípravy osádek, jednotek a útvarů k přesunům v celku je dosahováno při řízení bojových vozidel a proudů nejen na speciálně upravených cestách v prostoru cvičiště, ale i na osách s tvrdým povrchem v neznámém terénu. Přitom je nutné věnovat hlavní pozornost dodržování stanovených rychlostí pohybu na úsecích pochodové osy, vzdáleností mezi vozidly a jednotkami, stanovené doby zahájení pohybu, procházení výchozí čarou a regulačními čarami, dosažení stanovených prostorů a dodržování dalších požadavků pochodové kázně.

Znalosti a návyky, získané vojsky na zaměstnáních technické přípravy, v průběhu nácviků na trenažérech a v rámci plnění cvičení při řízení na tankodromech a autodromech, zdokonalují se na takticko-pořadových, taktických zaměstnáních a cvičeních i v průběhu každodenního provozu techniky, v rámci parkových a hospodářských dnů.

Nejvyšší formou výcviku jsou ovšem bojové střelby, taktická zaměstnání a cvičení, které spojují v jeden komplex všechny součásti přípravy k přesunům. Umožňují, aby vojáci získali správné představy o charakteru soudobého vševojskového boje,

aby byl co nejúplněji stanoven stupeň polního výcviku jednotek a útvarů i jejich připravenosti k uskutečnění pochodů v podmínkách, které se maximálně přibližují bojovým.

Při konání různých zaměstnání a taktických cvičení i v průběhu pochodů je nezbytné komplexně procvičovat otázky maskování, rozvinování do předbojových a bojových sestav, vedení průzkumu pochodových os, překonávání pásem radioaktivního zamoření, rozboření, požárů a vodních překážek různými způsoby (plaváním, pod vodou, na přepravních prostředcích a po ledě).

Úroveň přípravy k přesunům je určována na rovněž znalostí signálů pro řízení vozidla a pochodového tvaru, uměním předávat povely a signály, odstraňovat v krátké době jednoduché závady atd.

Praxe vytyčuje úkol dalšího zvyšování technické kultury a mistrovství vojsk. Hlavní význam přitom má příprava třídních specialistů. Třídní kvalifikace vojáka je ukazatelem nejen jeho vojenskotechnické a všeobecné kultury, ale i schopnosti v jakýchkoli podmínkách dovedně používat bojovou techniku a zbraně, což je jedním z hlavních komponentů všech součástí bojové pohotovosti vojsk.

Proto vytváření podmínek pro růst technického mistrovství vojsk musí se stát předmětem neustálé péče velitelů, politických pracovníků, inženýrsko-technických kádrů, stranických a mládežnických organizací.

Velmi kladné výsledky v této práci přináší taková učebně výchovná opatření, jako jsou předávání zkušeností řidičů s vysokou třídní kvalifikací mladým vojákům, ukázkové prohlídky bojové techniky, rozvinutí socialistického soutěžení k výtečnému udržování a obsluze bojové techniky, k bezhavarijnímu provozu, k hospodaření s PHM atd.

Dynamickejší charakter soudobých operací, ohromná síla prostředků ničení a velmi vysoká mobilita vojsk kladou na jedno z předních míst ve vojenském umění problém zabezpečení vysoké úrovně přípravy svazů, svazků a útvarů pozemních vojsk k přesunům. Jeho úspěšné řešení je možné jen na základě komplexního přístupu, a to dalším zvyšováním pochodových možností bojové a dopravní techniky, zdokonalováním organizační struktury vojsk, včasnou přípravou válečnické, růstem teoretických znalostí a praktických návyků generálů a důstojníků v otázkách přípravy a provedení pochodů svazů, svazků a útvarů. Přitom v průběhu bojové přípravy je nutné všestranně zdokonalovat výcvik vojsk a připravovat je k uskutečnění pochodů ve složitých podmínkách terénu a počasí na jakémkoli válečnickém uchování bojovosti a pohotovosti svazků a útvarů včas zahájit boj.